

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 2 marca 2016 r.

Adam Bodnar

VII.602.6.2014. JZ

**Pan Poseł na Sejm RP
Grzegorz Schreiber
Przewodniczący
Podkomisji stałej
do spraw nowelizacji Kodeksu
wyborczego oraz Kodeksu
postępowania administracyjnego
Sejmu RP**

Kwestia usuwania wszelkich barier w uczestnictwie osób z niepełnosprawnościami w życiu publicznym stanowi jeden z priorytetów działalności Rzecznika Praw Obywatelskich. W tym celu Rzecznik podejmuje m.in. analizy i badania funkcjonowania w praktyce różnych mechanizmów związanych m.in. z udziałem osób z niepełnosprawnościami w wyborach i referendach.

Wyniki badań społecznych przeprowadzonych przez Centrum Badania Opinii Społecznej i Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich¹ wskazują, że **zdecydowana większość polskich wyborców (68 %) jako preferowany sposób udziału w wyborach wskazuje głosowanie osobiste w lokalu wyborczym.** Należy podkreślić, że wśród grupy ankietowanych wyborców niepełnosprawnych i starszych wskazania takie są znacznie częstsze i tylko relatywnie niewielka część z tej grupy wyborców wyrażała zamiar skorzystania z dostępnych tzw. alternatywnych procedur głosowania (głosowanie korespondencyjne, głosowanie przez pełnomocnika).

---

¹ B. Roguska, J. Zbieranek, *Ułatwienia w głosowaniu. Wiedza, opinie, oczekiwania*, CBOS – BRPO, Warszawa, kwiecień 2014.

Dostosowywanie lokali wyborczych do potrzeb wyborców z niepełnosprawnościami stanowi więc w tym kontekście szczególnie istotną gwarancję zasady powszechności wyborów. Dlatego pozytywnie trzeba ocenić zakładane stopniowe zwiększenie odsetka lokali wyborczych, które na terenie gminy powinny być dostosowanymi do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Kwestie dostosowania lokali wyborczych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych uregulowane zostały w ustawie z dnia 5 stycznia 2011 roku *Kodeks wyborczy* (Dz. U. Nr 21, poz. 112 ze zm., dalej jako „Kodeks”). Zgodnie z art. 186 § 1 *Kodeksu*, takie lokale wyborcze zapewnia wójt (burmistrz, prezydent miasta). Kodeks wskazuje również (art. 186 § 2), że warunki techniczne, jakim powinien **odpowiadać lokal obwodowej komisji wyborczej, aby został dostosowany do potrzeb wyborców niepełnosprawnych, są określone w drodze rozporządzenia.** W tym zakresie obowiązuje rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 29 lipca 2011 r. w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 158, poz. 938; dalej jako: „rozporządzenie”). Regulacja ta dotyczy przede wszystkim kwestii związanych z organizacją wewnętrzną lokalu wyborczego: m.in. właściwego przygotowania miejsc zapewniających tajność głosowania, wysokości urny wyborczej, oznakowania przeszkód szklanych w lokalu.

Bez wątpienia niezwykle istotna dla zapewnienia faktycznej dostępności lokali wyborczych jest praktyka i skuteczność ich przygotowania. Dlatego też Rzecznik Praw Obywatelskich w ramach działań związanych z ochroną praw wyborczych obywateli kieruje w tej sprawie liczne zalecenia i apele, m.in. do władz samorządowych. Pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich przeprowadzają również przed wyborami kontrole wybranych lokali wyborczych mających status dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych².

Badania prowadzone od lat przez Rzecznika Praw Obywatelskich ukazują jednak wyraźnie, że **nawet lokale wyborcze spełniające wszystkie kryteria wskazane we wspomnianym rozporządzeniu są nierzadko faktycznie trudno dostępne dla wyborców niepełnosprawnych ze względu na brak odpowiedniego przygotowania ich**

---

² Szerzej: J. Zbieranek, *Lokale wyborcze dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych w wyborach samorządowych 2014 roku*, Warszawa 2015.

bezpośredniego otoczenia. Stwierdzono, że bardzo często występują takie przeszkody zewnętrzne jak: nierówna, żwirowa, stroma lub zarośnięta krzewami nawierzchnia, uniemożliwiająca skuteczne skorzystanie z podjazdów dla osób niepełnosprawnych; dziurawe i niezabezpieczone chodniki; wysokie lub nierówne krawężniki. Wśród barier, które napotykać mogą wyborcy z niepełnosprawnościami w bezpośrednim otoczeniu lokalu należy wskazać również: zamkniętą bramę wjazdową (przy bardzo wąskim wejściu furtki), fragmenty ogrodzenia, materiały budowlane. Wskazuje się również na brak miejsc parkingowych z przeznaczeniem dla osób niepełnosprawnych. Należy podkreślić, że **kwestii przeglądu oraz likwidowania ewentualnych barier na terenie otaczającym lokal wyborczy nie reguluje obecne rozporządzenie.**

W moim przekonaniu **konieczne jest więc rozważenie dokonania zmiany zakresu upoważnienia ustawowego zawartego w art. 186 § 2 Kodeksu wyborczego do wydania rozporządzenia.** Zakres upoważnienia ustawowego powinien bowiem obejmować również **bezpośrednią okolicę lokali wyborczych.** Dopiero taką regulację będzie można uznać za podstawę właściwego przygotowania lokali wyborczych do potrzeb wyborców z niepełnosprawnościami.

Mając powyższe na względzie, działając w oparciu o art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r. poz. 1648 ze zm.), uprzejmie proszę Pana Przewodniczącego o rozważenie podjęcia odpowiedniej inicjatywy legislacyjnej uwzględniającej wskazane wyżej zalecenie Rzecznika Praw Obywatelskich. Będę wdzięczny za poinformowanie mnie o zajęтым w tej sprawie stanowisku.

Podpis na oryginale